

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Кафедра ботаніки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор ЖДУ

проф. Саух П.Ю.

“03” червня 2013 року

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни

СИСТЕМАТИКА ВИЩИХ РОСЛИН

підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»

галузь знань
напрямок підготовки
факультет

0401 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
6. 040102 Біологія*
Природничий

Навчальна програма навчальної дисципліни Систематика вищих рослин для студентів за напрямом підготовки 6.040102 Біологія* . – „8” квітня 2012 року – 5 с.

Розробники:

Муж Г.В., доцент, кандидат біологічних наук

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ботаніки

Протокол від “ 8 ” квітня 2013 року № 12

Завідувач кафедри ботаніки (Киричук Г.Є.)

“ 8 ” квітня 2013 року

Схвалено методичною комісією природничого факультету

Протокол від “11” квітня 2013 року № 9

Голова (Вискушенко А.П.)

“11” квітня 2013 року

Схвалено вченою радою

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Протокол від “24” травня 2013 року № 10

Проректор з навчальної роботи М.М. Осадчий

“24” травня 2013 року

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Систематика вищих рослин” складена відповідно до освітньо-професійної програми бакалавр напряму підготовки **6.040102 Біологія***.

Програма розроблена на основі збірника програм нормативних та спеціальних курсів для студентів біологічного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка – К. : Фітосоціоцентр, 2004. – 244 с.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є опис, найменування, класифікація та побудова еволюційної системи вищих рослин.

Міждисциплінарні зв'язки: з анатомією та морфологією рослин, фізіологією рослин, екологією рослин, біогеографією, біохімією, генетикою, фітопатологією.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Археγονіати.

Змістовий модуль 1. Вищі спорові рослини. Голонасінні рослини.

Тема 1. Відділ Мохоподібні. Клас Печіночники.

Тема 2. Відділ Мохоподібні. Клас Листостеблові мохи.

Тема 3. Відділ Плауноподібні.

Тема 4. Відділ Хвощеподібні.

Тема 5. Відділ Папоротеподібні.

Тема 6. Відділ Голонасінні. Класи Саговникові, Гнетові, Гінкгові, Хвойні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета: викладання навчальної дисципліни “Систематика вищих рослин” є ознайомити студентів з основами систематики вищих рослин.

1.2. Завдання: сформувати у студентів систему знань щодо принципів номенклатури та систематики вищих рослин; ознайомити з основними напрямками еволюції та закономірностями філогенії вищих рослин; з'ясувати значення вищих рослин у природі та житті людини.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- особливості організації тіла і циклів відтворення вищих рослин у цілому та окремих систематичних груп;
- таксономічну різноманітність і загальну філогенію вищих рослин, їх ознаки, значення в природі та для людини, поширення, особливості екології.

вміти :

- визначати таксономічну приналежність вищих рослин природної флори;
- практично застосовувати теоретичні знання для вирішення природоохоронних проблем;
- працювати з фіксованим та живим матеріалом, тимчасовими і постійними препаратами;
- виготовляти препарати та опанувати техніку біологічного рисунку.

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Нормативна навчальна дисципліна „Систематика вищих рослин” є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр”.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться годин 36 / 1,0 кредит ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Архегоніати

Змістовий модуль 1. Вищі спорові рослини. Голонасінні рослини

Вищі рослини. Загальна характеристика вищих рослин. Цикли відтворення. Відділи вищих рослин. Значення вищих рослин у біосфері.

Відділ Риніофіти (Rhyniophyta). Відділ Риніофіти як найдавніша викопна група вищих рослин. Відділ Зостерофілофіти (Zosterophyllophyta). Особливості будови. Геологічний вік. Система відділу.

Відділ Мохоподібні (Bryophyta). Загальна характеристика. Географічне поширення і екологія. Мохоподібні як сліпа гілка еволюції наземних рослин. Своєрідність циклу відтворення. Система відділу: класи Антоцеротові, Печіночники, Листостеблові мохи. Характерні ознаки класів: особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення. Походження мохоподібних і основні шляхи їхньої еволюції.

Відділ Плауноподібні (Lycopodiophyta). Загальна характеристика. Цикл відтворення. Система відділу: класи Плаунові або Лікоподіопсиди (Lycopodiopsida), Молодильникові або Шильцеві (Isoetopsida). Характерні ознаки класів: особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення. Викопні плауноподібні: порядки Астероксилоні, Протолепідодендрові, Лепідодендронові. Основні напрямки еволюції плауноподібних.

Відділ Псилотоподібні (Psilotophyta). Загальна характеристика.

Відділ Хвоцєподібні (Equisetophyta). Загальна характеристика. Цикл відтворення. Система відділу. Класи Гієнієві або Гієніопсиди (Hueniopsida), Клинолистові або Сфєнофілові (Sphenophyllopsida), як викопні групи хвоцєподібних. Клас Хвоцєві або Еквізєтопсиди (Equisetopsida). Особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення.

Відділ Папоротєподібні (Polypodiophyta). Загальна характеристика відділу. Система відділу. Викопні класи папоротєподібних. Класи Вужачкові або Офіоглоссопсиди (Ophioglossopsida), маратієві (Marattiopsida), Поліподіопсиди (Polypodiopsida) Особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення. Основні напрямки еволюції папоротєподібних. Роль папоротєподібних у сучасній рослинності й у рослинному покриві минулих геологічних часів.

Голонасінні рослини (Gymnospermatophyta). Загальна характеристика. Географічне поширення. Життєві форми. Особливості анатомічної і морфологічної будови. Насіння. Біологічне значення насіння. Стробіли голонасінних. Жіночий і чоловічий гаметофіт. Викопні класи голонасінних: клас Насінні папороті або Лігіноптеридопсиди (Lyginopteridopsida, або Pteridospermae), клас Бенетитові або Бенетитопсиди (Bennettitopsida). Загальна характеристика.

Клас Саговникові або Цикадопсиди (Cycadopsida). Загальна характеристика.

Клас Гнетові або Оболонконасінні (Gnetopsida). Особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення.

Клас Гінкгові або Гінкгопсиди (Ginkgopsida). Особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення.

Клас Хвойні або Пінопсиди (Pinopsida). Географічне поширення. Основні риси геологічної історії. Життєві форми. Галуження пагонів. Будова і різноманітність листків. Підклас Кордаїти (Cordaitidae). Загальна характеристика. Підклас Хвойні (Pinidae). Особливості будови, розмноження, поширення, екології, представники, значення.

3. Рекомендована література

Базова

1. Добровольський І. А. Ботаніка. Систематика нижчих і вищих рослин. / О.Л. Липа, І.А. Добровольський. – К.: Вища школа, 1975. – 398 с.
2. Липа О.Л. Систематика вищих рослин. / В.А. Нечитайло, О.Л. Липа. Підручник. – К.: Вища школа, 1993. - 317 с.
3. Кучерява Л.Ф. Ботаніка. Вищі рослини. / В.А. Нечитайло, Л.Ф. Кучерява – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – 432с.

4. Сапегин Л.М. Ботаника. Систематика высших растений. / Л.М. Сапегин – Мн.: Дизайн ПРО, 2004. – 248с.

Допоміжна

1. «Жизнь растений» / Под общ. ред. А.Л. Тактаджяна. – В 6-ти томах. - М.: Просвещение, 1974-1982.

2. Айкхорн С. Современная ботаника. / П. Рейн, Р. Эверт, С. Айкхорн – В 2-х томах. – М.: Мир, 1990.

3. Терлецький В.К. Археогоніати. Систематика рослин. / В.К. Терлецький – К.: ІСДО, 1990. – 116с.

4. Уранов А.А. Ботаника. Систематика растений. / Н.А. Комарницький, Л.В. Кудряшов, А.А. Уранов – М.: Просвещение, 1975. – 608 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумкова модульна контрольна робота.

5. Засоби діагностики успішності навчання – поточний контроль знань студентів проводиться на кожному лабораторному занятті шляхом усного та письмового контролю. На лабораторному занятті контроль підготовки студентів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконання роботи та його захист перед викладачем. Проміжний проводиться у вигляді підсумкових модульних контрольних робіт, після яких виставляється оцінка за модуль. Підсумкова кількість балів за модулями може виставлятися за вибором викладача: а) як середнє арифметична балів за всіма формами контролю та оцінки підсумкової модульної контрольної роботи; б) як кількість балів за підсумкову модульну контрольну роботу.